

Geminidi 2019 v Hurgadi

Hurgada je mesto, zgrajeno ob majhni ribiški vasi v Egiptu ob Rdečem morju, za kakih 700.000 ljudi, od katerih naj bi bilo pol milijona turistov. Dokler se z barvno revolucijo niso vpletli Američani, je kazalo dobro, po tistem pa katastrofa, ki se zelo, zelo počasi popravlja. V Hurgadi zdaj prebiva kakih 200.000 ljudi, le nekaj nad pol je tujcev oziroma turistov.

Kljub temu je svetlobno onesnaženje veliko. Letos je nekoliko bolje kot pred tremi leti, vseeno pa je mejna magnituda tam okoli 4,5. Ves pas ob obali, kar ga poznam, praktično od Sueza do Safage, je nemarno osvetljen. Med obalo in gorami je kakih 20 km širok pas puščave, kjer naj bi bilo nebo čisto, kamor pa ni dobro (in bojda tudi dovoljeno ni) iti. Menda zaradi roparskih Beduinov.

V Hurgadi sami so nepozidani otoki, večinoma na vrhovih gričev, ki jih novo mesto obliva, a poti do tja niso speljane, zato ni bilo druge, kot da si na balkonu zgradim opazovalni brlog, iz katerega pa nisem videl nič več, kot desetino neba.

Na ograjo sem dal posteljno pregrinjalo, da sem zaslomil luči s ceste. Da mi ga ni odpihnil močan severnik, sem nanj na dveh koncih na ograjo postavil 10 litrske plastenke z vodo; eno sem oblekel v črno majico, da mi je zastrla luč cestne razsvetljave. Dva drug proti drugemu obrnjena balkonska stola, vsak iz druge zgodbe, čez pa kot ležišče trda dolga blazina s kavča in manjša za podporo glave. Odeja (v Egiptu so vse odeje dvojne), temperatura zraka 16 in v brlog sem se lahko zavlekel iz postelje kar v pižami. In sem se.

Prvič 12. decembra ob 01:00; zdržal sem do kruljenja (muzeini, malo pred peto uro. Ptičje petje? Pozabi, galebi ne pojejo). Mejna magnituda je bila 4 ali manj in en sam meteor, pa še ta je bil monocerotid

Dan kasneje so se na nebo navlekle mreže, ki jih je nosil zahodnik. Po satelitskih posnetkih bi se lahko nadme pripeljala kakšna luknja, a je nisem opazil; kako kaže, sem pogledat prišel vsako uro za nekaj minut seveda nisem videl nič.

Naslednjo noč sem že okoli 21 ure s ceste na poti iz trgovine slučajno videl dva geminida 1-2 magnitude; opazovati sem začel opolnoči, mejna magnituda blizu 5 in res sem do četrte ure, ko se že lep čas ni zgodilo nič in sem šel raje spat, od meteorjev naštel celih štirinajst geminidov in enega, ki je privršel iz Krme. En geminid magnitude 0, en 1, ostali, ki sem jih opazil, 2 do 3.

Radiant sem imel malone v zenitu. Kot da bi ne bila že zemeljska svetlobna onesnaženost dovolj, je skoraj na polno naštevala tudi nebesna in to le nekaj stopinj

od radianta! Zato so se mi vsi meteorji zdeli beli. Tudi zelo hitri, prehitri za geminide so se mi zdeli. Na take, ki se jim nikamor ne mudi, ki so raznih barv, ki za seboj puščajo zanimive in vztrajne sledi, na take, ki so tako velik vtis name naredili prvič, ko sem gledal ta roj, na take bom očitno moral še počakati.

Rok Vidmar

Opazovanje Sonca v škofjeloškem vrtcu Pedenjed

V začetku leta me je petletna vnukinja Sara, na predlog njene vzgojiteljice, povabila v vrtec, da kot dedi otrokom v njeni skupini Pike povem zanimivo zgodbo. Z vzgojiteljico Katarino sem se domenil za predavanje o Soncu in opazovanje Sonca s teleskopom. Bila je vsa navdušena nad mojim predlogom. Termin ogleda sva določila v začetku maja. Na predviden dan je bilo zjutraj delno oblačno. Odločil sem se najprej za kratko predavanje z diapozitivi o pojavih na Soncu. Po predavanju in številnih vprašanih otrok o Soncu in planetih, smo odšli na igrišče. Sestavil sem teleskop Coronado PST. Večina malčkov je prvič videla astronomski

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 21.01.2020 ob 18^h v predavalnici F3 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani. Glavni del sestanka bo predavanje:

Betelgeza

Borut Jurčič Zlobec

Betelgeza je rdeča velikanka v ozvezdju Oriona. Je desetkrat masivnejša od našega Sonca. Znanstveniki ocenjujejo, da ima zvezda le še nekaj milijonov let življenja, preden bo eksplodirala kot supernova. Ob eksploziji bo svetila kot naša Luna. Še eno leto bo vidna tudi podnevi. Od nas je oddaljena 640 svetlobnih let. V zadnjem času njen sij nekoliko slabi, ali to pomeni, da je bliže svojemu koncu, ko so predvidevali? Kako bi njena eksplozija vplivala na življenje na Zemlji?

Vabljeni!

Bernard Ženko

Dodatne informacije o tem in preteklih predavanjih najdete na <http://www.adj.si>.

teleskop. Nekateri pa so povedali, da imajo doma že teleskop. Pričelo se je napeto čakanje kdaj bo Sonce pokukalo izza oblakov. Na veliko razočaranje otrok pa se je Sonce skrilo in opazovanje smo morali prestaviti. Domenili smo se, za prvi sončni majski dan. To se je zgodilo čez 10 dni. Ob lepem sončnem majskem dopoldnevu se je zbralo na igrišču vrtca lepo število otrok. Skupaj z vzgojiteljico in pomočnico Darjo smo otroke stare od 3 do 6 let postavili v vrsto in jim pomagali, da so pogledali skozi okular teleskopa. Vsi so se čudili nad veliko rdečo kroglo, ki so jo zagledali v okularju. Ko so vsi otroci prišli na vrsto, so si Sonce ogledali še odrasli iz vrtca. Kuharice so mi za nagrado prinesle malico. 19 otrok iz skupine Pike, so mi v zahvalo podarili blok svojih risb, ki so jih narisali po tem ogledu.

Tako sem doživel obojestransko poučno in prijetno dvourno druženje z otroci v sončnem majskem dopoldnevu.

Stane Slavec

Planeti:

- ★ **Merkur** je v ozvezdju Kozoroga viden konec meseca, ko zahaja približno uro za Soncem.
- ★ **Venera** je januarja Večernica. Sprva zahaja kmalu po sedmi, konec januarja pa okoli pol devetih. Sredi meseca se iz ozvezdja Kozoroga preseli v ozvezdje Vodnarja.
- ★ **Mars** vzhaja okoli štirih zjutraj. V začetku meseca se iz ozvezdja Tehnice preseli v ozvezdje Škorpiona.
- ★ **Jupiter** je viden konec meseca zjutraj, ko v ozvezdju Strelca vzhaja okoli šestih.
- ★ **Saturn** januarja ni viden.
- ★ **Uran** je sprva na nebu do dveh zjutraj, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide kmalu po polnoči. Nahaja se v ozvezdju Ovna. 10. januarja lahko opazujemo polsenčni Lunin mrk. Začne se ob 18:08 in konča ob 22:12. V noči s 3. na 4. januar nastopi meteorski roj Kvadrantidov z okoli 100 utrinki na uro.

Urška Pajer

Efemeride januar 2020

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.01.	07:44	16:27	11:31	22:49	CET
05.01.	07:44	16:30	12:56	01:56	CET
10.01.	07:43	16:36	16:16	07:24	CET
15.01.	07:40	16:42	22:30	10:45	CET
20.01.	07:37	16:49	03:26	13:05	CET
25.01.	07:33	16:56	08:08	17:27	CET
30.01.	07:28	17:03	10:16	22:40	CET

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu